

GEÇİŞ RISKİ

Geçiş riski, bir şirketin düşük karbonlu ekonomiye geçiş sürecinde karşılaşılabileceği finansal, operasyonel ve stratejik riskleri ifade eder. Düşük karbonlu ekonomiye geçiş sürecinde ortaya çıkan “geçiş riski”, bankalar için bir risk alanıdır. Bu nedenle, geçiş riskini yönetebilmek için bu dönüşüme uyumlu hale gelmeyi hedefliyoruz.

Dünya Ekonomik Forumu’nun her yıl yayımladığı Küresel Riskler Raporu incelendiğinde 2024 yılında en öncelikli risklerin yarısının iklim değişikliği ile ilişkili olarak çevresel temelli olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle, bu risklerin azaltılmasının yolu düşük karbonlu ekonomiye geçişten geçmektedir.

Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)’ne göre, dünyada öne çıkan eşitsizliklerin azaltılması, iklim değişikliğinin önlenmesi ve refahın sağlanması gibi sürdürülebilirlik konuları için 2030’a kadar her yıl ortalama 6,9 trilyon ABD Doları tutarında yatırım yapılması gerekiyor.

Buna ek olarak Dünya Bankası’nın 2022 raporuna göre Türkiye’de sadece iklim değişikliği ve yeşil dönüşüm odağında 2040 yılına kadar 165 milyar ABD Doları yatırım gerekiyor. Bu bilgiler doğrultusunda bankalar portföylerinin iklim değişikliğine etkisi ve iklim değişikliğinin portföylerine etkisi olacak şekilde içerden dışarı ve dışardan içeri oluşabilecek tüm etkileri takip etmek durumunda. Bu kapsamda da Akbank olarak iklim geçiş riskini önceliklendiriyor ve buna göre aksiyon alıyoruz.

2030 yılında ortalama sıcaklık artışının 1,5 dereceye ulaşması beklenirken, iklim değişikliği ve sebep olabileceği yıkıcı etkilere yönelik geliştirilecek strateji ve alınacak aksiyonların şirketler için önemi artıyor. Bu durum Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS) kapsamında da özellikle iklim değişikliğinin geçiş ve fiziksel riskleri üzerine odaklanılarak yakından takip ediliyor. Finansal risklerin bir bileşeni olarak değerlendirdiğimiz iklim değişikliği riskinin yönetimi kapsamında; iklim değişikliği riskinin tespit edilmesi, ölçülmesi ve izlenmesi amacıyla İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci (İSEDES) çalışmalarında kullanılacak bir metodoloji oluşturduk ve metodolojiye bağlı olarak İSEDES senaryolarında iklim değişikliği riski kapsamında sermaye ayırmaktayız. Sayısallaştırılan iklim riski skorunu aynı zamanda risk iştahı göstergelerine dahil ederek portföyün iklim riski skorunun belirlenen eşik değerlere göre durumunu takip ediyoruz. Ayrıca, iklim değişikliği riskinin izleneceği risk limitlerimizi de belirledik. Kredi tahsis sürecinde iklim riskleri yönetim planlarının değerlendirilmesine bağlı olarak firma ratinglerine etki verilmektedir.

Akbank Çevresel ve Sosyal Risk Çerçevesi kapsamında, iklim değişikliğinin fiziksel ve geçiş risklerini analiz ederek, bu risklerden etkilenebilecek sektör ve işlemleri değerlendiriyor ve ulusal ve uluslararası gereklilikler doğrultusunda çevresel ve sosyal izlemeler ile periyodik olarak takip ediyoruz. Kömürle çalışan yeni termik santral projelerini (TES), kömürlü termik santral kapasite artışlarını ve yeni kömür madeni yatırımlarını finanse etmeme taahhüdünde bulunduk. 2024 yılında ayrıca adil geçiş prensiplerini de dikkate alarak 2040 yılına kadar kömürden çıkış taahhüdümüzü de açıkladık.

Müşterilerimizin projelerinde iklim değişikliği etkilerini yönetmeleri için ÇSED sürecimize dâhil olan tüm A kategori ve uygun görülen B1 kategori büyük ölçekli projeler için İklimle İlgili Finansal Beyan Görev Gücü (Task Force for Climate Related Financial Disclosures - TCFD) tarafından tanımlanan iklim değişikliğinin fiziksel ve geçiş riskleriyle ilgili bilgilerin bağımsız danışman raporlarında yer almasına özen gösteriyoruz. Yüksek riskli müşteri ve projeler için iklim değişikliği risk değerlendirme çalışmaları gerçekleştirmelerini istiyor ve süreçleri yakından takip ediyoruz.

Akbank Çevresel ve Sosyal Risk Çerçevesi kapsamında, iklim değişikliğinin fiziksel ve geçiş risklerini analiz ederek, bu risklerden etkilenebilecek sektör ve işlemleri değerlendiriyoruz. Kömürle çalışan

yeni termik santral projeleri (TES), kapasite artışları ve yeni kömür madeni yatırımlarını finanse etmeme taahhüdünde bulunduğuk.

Akbank olarak 2022 yılında duyurduğumuz 2050 Net Sıfır karbon hedefine odaklanarak müşterilerimizin dönüşümüne değer yaratmayı amaçlıyoruz. Bu kapsamda 2024 yılında Akbank Net Sıfır Stratejisi'ni oluşturduk. Bu strateji, kredi portföyü iklim riski, karbonsuzlaşma ve operasyonel emisyon azaltımı çalışmalarıyla şekillenmektedir. Stratejimiz, sürdürülebilir finans kültürünü destekleme, iklim risk ve fırsatlarını belirleme, riskleri fırsatlara dönüştürme ve etkin veri yönetimini kapsar. Sürdürülebilir Finansman Ekosistemimiz ile müşterilerimizin düşük karbonlu faaliyetlere geçişini destekleyen ürün, hizmet ve iş birlikleri sunuyoruz. Kredi portföyü karbonsuzlaşma stratejimizin temelini, yeşil dönüşümde müşterilerimizle birlikte yürümek oluşturuyor.

Uluslararası girişimlere paralel olarak kredi portföyümüzde mutlak karbon emisyonu ve karbon yoğunluğu açısından karbonsuzlaşma öncelikli 4 karbon yoğun sektörü belirledik. Paris İklim Anlaşması amaçlarıyla paralel 1,5 derece senaryosuyla uyumlu orta vadeli emisyon azaltım hedeflerimizi açıkladık ve Net Sıfır Bankacılık Girişimi üyesi olduk. (Net Sıfır Strateji Sunumu: akbankinvestorrelations.com/en/images/pdf/Akbank-Net-Zero-Strategy-02082024.pdf)

Karbon yoğun sektörlerde faaliyet gösteren müşterilerimizin Net Sıfır karbon hedeflerini ve stratejilerini yakından takip ediyor, bu sektörlerde ön değerlendirme çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Sürdürülebilir Finansman Ekosistemimiz kapsamında, müşterilerimizin Net Sıfır dönüşüm yolculuğunda farklı olgunluk seviyelerine uygun finansman ürünlerini sunarak, ihtiyaçlarına özel çözümler geliştiriyoruz. Böylece, müşterilerimizin düşük karbonlu ekonomiye geçiş süreçlerini desteklemeyi hedefliyoruz. 2024 yılında, Net Sıfır Bankacılık Girişimi Prensipleri kapsamındaki (enerji ve ticari gayrimenkul hariç), 7 öncelikli sektör için müşteri bazlı iklim değişikliği değerlendirmeleri gerçekleştirdik.

Ayrıca, geçiş riskleri ile ilgili detaylı çalışmalarımız için TSRS Raporumuzun 22-26 sayfalarından ulaşabilirsiniz: [2024-akbank-tsrs-uyumlu-surdurulebilirlik-raporu.pdf](https://akbank-tsrs-uyumlu-surdurulebilirlik-raporu.pdf)

“Düşük Karbon Ekonomisine Geçiş Kredisi” gibi ürünlerle sanayi, ihracat ve karbon ayak izi yüksek sektörlerde faaliyet gösteren şirketleri ve karbon vergisi risklerinden koruyacak şekilde yeşil kriterlere uygun projelere yatırım yapmaya teşvik ediyoruz. Detaylı bilgiye ilgili linkten ulaşabilirsiniz: <https://www.akbank.com/bankamiz/surdurulebilir-finansman#KurumsalveTicariUrUnler>

YAPAY ZEKÂ RİSKİ

Yapay zekâ (YZ), kurumları dönüştürme ve topluma değer katma potansiyeline sahip güçlü ve gelişen bir teknolojidir. Bu doğrultuda modern bankacılıkta karar süreçlerinin merkezine yerleşerek veri işleme, sahtecilik tespiti, kredi skorlama, fiyatlama ve kişiselleştirilmiş hizmetler gibi alanlarda verimlilik sağlamaktadır.

Her ne kadar kurumlara ve topluma çok önemli katkılar sağlasa da 2024 itibarıyla küresel risk literatürü, YZ'nin hızla yaygınlaşmasının kurumsal risk profilini belirgin biçimde değiştirdiğini göstermektedir. Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Riskler 2024 Raporu, kısa vadede en yüksek risk olarak yanlış/yanıltıcı bilgi (misinformation/disinformation) dalgasını vurgular; bu dalgaanın da başlıca hızlandırıcılarından biri üretken YZ'dir. Uluslararası Para Fonu'nun 2024 analizine göre küresel istihdamın yaklaşık %40'ı YZ'den etkilenecek; etkilenim yüksek olduğunda beceri uyumsuzluğu, gelir dağılımı ve sosyal gerilim riskleri artmaktadır. OECD'nin AI Incidents & Hazards Monitor verileri ise, Kasım 2022'den bu yana YZ kaynaklı olay bildirimlerinin dik bir artış trendinde olduğunu, politika ve risk yönetimi ihtiyacının hızla büyüdüğünü göstermektedir. Dünya Bankası'nın 2024 tarihli çalışması da üretken YZ'nin büyüme ve verimlilik potansiyelinin yanında eşitsizlik, beceri açığı ve kapsayıcılık açısından sistemik riskler yaratabileceğine işaret eder.

Türkiye'yi geleceğe taşıyan öncü banka olma vizyonumuz doğrultusunda Akbank olarak, yapay zekâ teknolojilerinden; müşteri ve çalışan deneyimini iyileştirme, operasyonel verimliliği artırma ve sunduğumuz finansal hizmetlerde çeşitlilik sağlama gibi birçok alanda yararlanıyoruz. Bu yaygınlaşma, Yapay Zekâ risk başlığını ortaya çıkan risk başlığına taşımaktadır.

Akbank olarak:

- Yapay zekâ sistemlerimizde ve bu sistemlere bağlı alınan kararlarda kapsayıcılık parametrelerini gözetir, verileri amacına uygun ve amacıyla sınırlı bir şekilde kullanırız. Bu kapsamda, model geliştirme kurgularımızı bankamızın hedefleri ve risk yönetim stratejileri doğrultusunda, ön yargı veya yanlılık oluşmasını önleyecek şekilde tasarlarız.

Kullanılan verilerin herhangi bir birey ya da topluluk özelinde ön yargı içermemesini sağlamak için çalışmaların girdilerinden, olası korelasyonlara, model çıktılarının etki analizlerinden, kontrol mekanizmalarına kadar çeşitli yöntemler oluştururuz. Bu mekanizmaları sadece geliştirme aşamasında değil aynı zamanda düzenli aralıklarla yaptığımız gözden geçirmeler ile güncel tutarız.

Uçtan uca model hazırlamadan, müşteri ve çalışan ile etkileşime geçilen tüm deneyim ortamlarında bu prensibe uygun şekilde hareket ederiz.

Bahsi geçen önleyici ya da tespit edip düzenleyici kurgulara ek olarak içeride yaygınlaşmayı da tetiklemek için eğitim ve farkındalık çalışmaları düzenleriz.

- Yapay zekâ sistemlerinde güven unsurunun sağlanması kapsamında, hazırlanan fonksiyonlara ve uygulamalara ilişkin şeffaf olmayı amaçlarız. Sistemlerin işleyişinin ve alınan kararların ilgili kullanıcı, ürün sahibi ya da sistem tasarımcıları gibi tüm paydaşlar için ölçülü oranda açık ve anlaşılabilir olmasını sağlarız.

Sistemlerin nasıl çalıştığı, hangi tip verilere dayandığı, hangi algoritma ile yapıldığı gibi birçok veriyi açıklamalarla belgelendiririz. Bunlardan bazıları tasarım kararları, girdiler, sürüm kayıtları, model algoritmaları, kullanım talimatları ve model sonuçlarıdır. Şeffaflık ilkesi kapsamında düzenli olarak uygulanacak kontroller ile model performansına dayalı olan etkileri takip ederiz. Yapay zekâ modellerinin çalışma şekillerini açıklayan güncel teknikleri ve algoritmaları takip eder, sistemlerimizde ve akışlarımızda uyguluyoruz.

Paydaşlarımız ile bu bilgileri kurum içi politikalarımız, bilgi paylaşım standartlarımız ve prosedürlerimiz ile uyumlu olarak paylaşıyoruz.

Ek olarak, tedarikçilerle olan iş birliklerimizde de başta şeffaflık olmak üzere sorumlu yapay zekâ kontrollerimizi onlarla paylaşıyor, etki alanlarını belirler ve olası gelişim alanlarını değerlendirmelerini rica ederiz. Bu taleplerimizde, yenilikçi fikirler ve bu fikirleri sağlayanlar üzerinde kısıtlayıcı bir yaklaşım sergilememeye özen gösteririz. İnovasyonu destekleyici ve yapıcı bir şekilde ilerlemeyi hedefleriz.

- Yapay zekâ model ve sistem geliştirmeleri kapsamında alınan kararı, gerçekleştirilen işlemi ve devam eden süreçleri yönetmek ve kayıt altında tutmak için çalışma alanına göre merkezi, dağıtık ya da hibrit model izleme mekanizmaları oluşturuyoruz.

Bu ilke kapsamında model sahipleri, model sonuçlarından ve bu sonuçlara bağlı alınan kararlardan sorumlu tutulur. Bu sorumluluk ile birlikte model sonuç ve kararlarını doğru izleyebilmek adına süreç, sistem ve prosedürler geliştiririz.

Hesap verilebilirlik ilkesi ile yapay zekâ sisteminin geliştirilmesinden işletilmesi ve kullanım dışı bırakılmasına kadar olan yaşam döngüsü boyunca açık ve şeffaf belgelendirilmesini sağlarız. Bu doğrultuda, hem reaktif hem de proaktif hesap verilebilirlik mekanizmaları oluştururuz.

- Reaktif hesap verilebilirlik, bir kuruluşun sahip olduğu, geliştirdiği veya kullandığı yapay zekâ sistemleri ve çıktılarıyla ilgili olay ve taleplere orantılı bir şekilde tepki verme ve zamanında yanıt verme yükümlülüğüdür.
- Proaktif hesap verilebilirlik, bir kuruluşun geliştirdiği veya kullandığı yapay zekâ sistemleri ve çıktılarıyla ilgili makul sınırlar içinde olası gelecekteki zararları öngörme ve bunlara hazırlıklı olma yükümlülüğüdür.
- Yapay zekâ sistemlerimizin belirlenen dayanıklılık ve güvenlik ilkelerine uygun şekilde geliştirilmesini sağlarız. Bu kapsamda kullanıcıların verilerini korumak, sistem sürekliliğini sağlamak ve en güncel güvenlik standartlarına sahip olmak esaslarımızdandır. Bu şekilde olası kesintileri ve güvenlik tehditlerini önlemeyi ve her zaman olabilecek en verimli şekilde sonuç üretmeyi hedefleriz.

İnsanı süreç içerisinde tutarak oluşturduğumuz yapılar ile müdahale ihtiyacı olmadıkça otomatize edilmiş, uçtan uca akan süreçler geliştiririz. Tüm kritik teknoloji altyapılarımız için oluşturduğumuz ileri dağıtık sistemler ile hem ölçeklenebilirliği sağlarız hem de yeni gelişmelere karşı adaptasyonu hızlandırırız. Canlı ortamlar için oluşturduğumuz olağanüstü durum merkezi kurguları ile üst düzey hizmet veririz.

Çalışma arkadaşlarımız için kurum içerisine yönelik kod geliştirme, risk ve güvenlik denetimi, süreç izleme ve güncelleme, veri koruma alanlarında prensipler ve standartlar oluşturur ve sürekli güncel tutarız.

- Yapay zekâ çalışmalarında kişisel verilerin gizliliğine ve korunmasına azami önem veririz. Bu kapsamda hem banka genelinde kabul edilen standartların uygulanması hem de ülke genelinde belirlenen kanun ve yönetmeliklere uyum için banka olarak hareket ederiz. Müşteri verisinin, banka sırlarının ya da konu olabilecek tüm gizli bilgilerin, özetle verinin olduğu her yerde gerekli önlemleri alırız. Veri tablosu yetkilendirmeden başlayarak, kimlerin hangi veri türlerine erişebileceğinin kontrolüne kadar tüm veriye erişim sürecini titizlikle yönetiriz. Veri analizi ve modellemesi için ise kullanılan veri türlerinin yalnızca izinli müşterilerden gelmesini sağlar ve modelleme sürecinin tamamını en sağlıklı şekilde yürütürüz.

Veri güvenliği politikalarına uyumu, yapay zekâ yaşam döngüsü boyunca kullanılan ve üretilen tüm verilerde gözetiriz. Buna eğitim, test, doğrulama, izleme, model girdi verileri, verilerin işlenmesinden türetilen çıkarımlar, üretilen sentetik veriler ve model çıktıları dâhildir. Güvenlik politikaları kapsamında veri gizliliği kadar veri güvenliği de aynı odak seviyesinde izlenir.

Bağlantılı olarak, Bankacılık Kanunu'na, Bankaların Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e, Sır Niteliğindeki Bilgilerin Paylaşılmasına İlişkin Yönetmelik'e ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na uyum sağlarız. Ek olarak, Akbank'ın

Çalışanlara Yönelik Sosyal Medya Kullanım Politikasına, Dijital Güven İlkelerine, Bilgi Riski Yönetimi Politikalarına ve bankamızın gizlilik ve güvenlik alanında yayınladığı ilgili tüm dokümanlara uyum sağlarız.